

Tawbah-Kutaa 5ffaa

Description

Sadarkaalee Tawbah*

Tawbaan sababa badiitiin ykn gaflaatin erga Rabbiin irraa fagaatanii booda gara Isaatti deebi'uu waan ta'eef, tawbaan sadarkaalee garagaraa qaba. Sadarkaalee tawbah haala armaan gadiit in tarreessu ni dandeenya:

- 1-Shirkii fi kufrii irraa tawbachuun gara iimaanatti seenu- Namni Rabbiin waliin waan biraan gabbaru (waaqefatu) ykn guutumaan guututti Rabbitti hin amanne, tawbachuun gara amanti Islaamaa seena. Fakkeenyaf, Namni Kiristaana ta'e, Iyyasuus waaqefachuu dhiise gara Islaamatti seenuun Rabbiin qofa yoo gabbare, shirkii irraa tawbate (deebi'e) jennaan.
- 2-Badii gurguddaa irraa tawbachuun sadarkaa taqwatti ol bahuu- Namni badii gurguddaa akka zinaa, hatu, qumaari fi kkf irraa deebi'uun warroota Rabbiin sodaatan keessa ta'uu danda'a.
- 3-Badii xixiqaa irraa tawbachuun sadarka taqwaa ol'aanutti ol bahuu- namni badii gurguddaa erga dhiise booda badii xixiqaa irraa akkuma tawbatuun, taqwaan (Rabbitiin sodaachuun) isaaf dabalamaa adeema.
- 4-Wantoota jibbamoo hojjachuu fi wantoota jaallatamoo dhiisu irraa tawbachuun gara sadarkaa al-birr itti olka'uu- kana jechuun wantoota jibbamoo dhiisu fi wanta jaallatamoo hojjachuu, namoota "Abraar" jedhaman keessaa ta'uudha. Abraar jechuun warroota waan itti ajajaman hojjatan, waan irraa dhoowwamaniis dhiisaniidha. Garuu akka dabalataatti hojii gaggaarii jaallatamaa baay'isanii ni hojjatu. Ammas, hojii jibbamaa (makruuh) ni dhiisu.

5- Hanqinna sadarkaa guutuu namummaa akka hin geenye nama taasisan irraa tawbachuun gara ihsaanitti ol siqu.

6-Kanaa oliis Rabbiin irraa yeroo garii gaflaa keessa ta'uu irraa tawbachuun gara Muqarrabiinatti ol bahuu. Muqarrabiina jechuun hunda caalaa warroota Rabbitiit dhiyoo ta'aniidha.

Tawbaan nabiyyoota tawbaa sadarkaa ol'aanudha. Kana jechuun sadarkaa ol'aanaa ihsaanaa fi muqarrabiina akka hin geenye hanqinna nama taasisu yoo of keessatti argan, ni tawbatu, araarama kadhatu.

Kanaafi, Ergamaan Rabbii (SAW) guyyaatti si'a 70 ol tawbataa fi istighfaara gochaa akka turan gabaasan mirkanaa'e jira. Nabiyyiin badii hojjatanii osoo hin ta'in sadarkaa ol'aanaa muqarrabiina keessaa ta'uu fi ummataaf fakkeenya ta'uudha. Sahih Muslim keessatti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhu:

? ????? ?????????? ?????????? ?????? ?????? ?????????? ?????????? ?????????? ??? ?????????? ?????????? ?????????? ?????? ?????????? ??"

Yaa namoota gara Rabbii tawbadhaa! Dhugumatti ani guyyaatti si'a dhibba gara Isaatti tawbadha." [Sahih Muslim 2702](#)

Abdullah Ibn Umar akkana jedha: taa'umsa tokko keessatti Ergamaan Rabbii si'a dhibba "????? ?????? ??? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ??" ('Rabbighfirlii wa tub `alayya innaka Antat-Tawwaabur-Rahim") akka jedhe lakkaa'aa turre." [Suunan Ibn Maajah 3814](#)

Rabbighfirlii-Yaa Rabbii naaf araarami, wa tub alayya-tawbaas narraa qeebali, Innaka-dhugumatti ati, anta-Ati, tawwaabu- baay'isee kan tawbaa namarraa qeebalu, rahiim-garmalee kan namaaf rahmata godhu.

Hiika hima: Yaa Rabbii naaf araarami, tawbaas narraa qeebali, dhugumatti Ati baay'isee tawbah Kan namarraa qeebalu, garmalee Kan namaaf rahmata godhuudha.

Rasuulli kan diliin (cubbuun) isaanii hundi kan araaramameef si'a dhibba yoo tawbatanii fi araarama kadhatan, warroonni badii hojjatan hoo si meeqa tawbachuu fi araarama kadhachuu qabuu?

Tawbah fi Hojii gaggaarii

Namni badii irraa erga deebi'ee fi buqqa'ee (tawbatee) booda, keessa isaatti duwwummaa fi dhiphinni itti dhagahama. Akkasumas, hasaasni sheyxaanaa itti jabaachun baditti deebi'u danda'a. Erga tawbatanii booda karaan of fooyessanii fi badii guutumaan guututti itti haaqan hojii gaggaarii baay'isanii hojjachuudha.

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِ النَّهَارِ وَزُلْفَامِ الْيَلِيلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَّ
السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرٌ لِلَّذِكْرِينَ

"Qacce lamaan guyyaatii fi yeroo halkan irraa ta'ee salaata sirreessi salaati. Toltuwwan hamtuu ni deemsisu (ni haaqu). Kuni warra gorfamaniif gorsa." Suuratu Huud 11: 114

Qacce lamaan guyyaa jechuun jalqabaa fi dhuma guyyaati. Jalqabni fi dhumti guyyaa salaata fajrii (subhii), zuhrii fi asrii qabata. Yeroon halkanii immoo salaata maghriibaa, ishaa'i akkasumas, salaata leyli of keessatti hammata.

Toltuwwan hamtu (cubbuu) xixiqqoo haaqu. Namni salaata sirnaan yoo salaatee fi hojii gaggaarii biro

yoo hojjate, Rabbiin subhaanahu wa ta'aalaa hamtuu xixiqoo inni hojjate irraa haaqa. Hamtuun ykn badiin xixiqoon yoo namarrraa haaqaman, badii gurguddaatti akka hin geenye sababa ta'u.

Akkasumas, namni badii gurguddaa irraa erga tawbatee booda hojji gaggaarii qulqullinnaa fi baay'innaan yoo hojjate, Rabbiin badii isaa isaaf haguuga, adabbiis isarrraa deebisa. Rabbiin ni jedha:

﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُو مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًۚ
 بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّهُوَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

"Gooftaan keessan of irratti rahmata katabe: Namni isin keessaa wallaalummaan hamtuu hojjatee ergasii san booda tawbatee fi toltaa hojjate, dhugumatti Inni araaramaa rahmata godhaadha." (suuratu Al-An'aam 6:54)

Gooftaan keessan gabroota Isaa badii hojjataniif rahmata akka godhuuf of irratti dirqama godhee fi Lawhal Mahfuuz keessatti katabee jira. Qabiyyeen rahmata kanaa: **"Namni isin keessaa wallaalummaan hamtuu hojjatee ergasii san booda tawbatee fi toltaa hojjate, dhugumatti Inni araaramaa rahmata godhaadha."**

Kana jechuun namni badii erga hojjatee booda badii san irraa buqqa'ee fi gaabbee gara Rabbii deebi'uun hojji gaggaarii hojjate fi wanta balleesse fooyyesse, Rabbiin isaa araarama, rahmata godhaaf. Badii isaa ni haguugaaf, isa hin adabu.

Kanaafu, badii erga hojjatanii booda tawbachuu fi hojji gaggaarii baay'ee hojjachuun, dhiibba badiin namarraan gahe akka deemu sababa ta'a. Kanaafi, Sahaabonni badii wayii erga hojjatanii booda ni tawbatu. Ergasii hojji gaggaarii baay'isu. Akka fakkeenyati, Ka'ab ibn Maalik Duula Taabuk irraa duubatti hafuun dogongora guddaa hojjate. Sababa kanaan namoonni hunduu Ka'ab irraa ni fagaatan ykn ni oodaniin. Ergasii inni ni tawbate. Isaa fi hiriyyoota isaa lamaan irraa Rabbiin tawbah akka qeebale aayah buusun beeksise. (Suuratu Tawbah 9:118).

Ergasi Ka'ab bin Maalik Nabiyyi bira dhufuun akkana jedhe, "Yaa Ergamaa Rabbii! Tawbaan kiyya akka guuttamuuf qabeenya kiyya akka sadaqaatti Rabbii fi Ergamaa Isaatiif gadi dhiisu barbaada." Ergamaan Rabbiis ni jedhan: "Qabeenya kee muraasa qabadhu, santu irra siif gaariidha." Anis ni jedhe, "Qooda kiyya kan Khaybar nan qabadha." [Sunan Abu Dawud 3317](#), Sunan an-nasaa'i-3824, Hadiisa guutuu [Sahih al-Bukhaari 4418](#) keessatti argachuun ni danda'ama.

Kunoo haalli namoota badii hojjatanii ergasii tawbataniiakkana ture. Erga tawbatanii booda hojji gaggaarii baay'ee hojjatu.

Garuu namni tawbadhe jedhee hojji gaggaarii yoo hin hojjatin hangas mara jirenyaa keessatti jijirama hin argu.

Tolee, namni erga tawbatee hojii kam irraa jalqabu qaba? Jedhee gaafachu danda'a. Deebiin isaa haala armaan gadiitiin ta'a:

1-Salaata

Namni shirkii, kufrii fi badii biroo irraa tawbachuun gara Rabbii erga deebi'ee, hojiin jalqabaa inni hojjatu salaata. Sababni isaas, salaanni karaa hundarra gaarii gabrichi Gooftaa isaa itti qunnamuudha. Akkasumas, salaanni faaru Rabbii, gargaarsa kadhachuu, istighfaara, qajeelinna kadhachuu fi du'aayi biroo kan of keessatti qabateedha. Namni erga tawbatee booda salaata shanan dirqama (waajiba) ta'an salaatuf ni carraaqa. Kuni karaa qajeelaa irratti akka jabaatu fi badiitti akka hin deebine isa taasisa.

Namni salaata dirqamaa erga salaatee booda salaata sunnah ykn nawaafilaa salaatin tawbaa ofii guutuu danda'a. Salaata nawaafilaa (dabalataa) keessaa salaanni gaariin salaata halkaniiti. Salaata halkanii yommuu salaatu istighfaara haa baay'isuu.

2-Zikrii fi Du'aayi Baay'isuu

Yeroo hundaa Rabbiin yaadachuun baditti akka hin kufne nama gargaara. Salaataa fi zikrii ilaachisee Qur'aana keessatti ni jedha:

﴿أَتُلُّ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَبِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾

“Kitaaba irraa waan gara kee buufame dubbisi. Salaatas sirreessi salaati. Dhugumatti salaanni wantoota fokkatoo fi jibbamoo ta'an irraa nama dhoowwa. Zikrii Rabbiitu [waan hundarra] guddaadha. Rabbiinis waan isin hojjattan ni beeka” Suuratu Al-Ankabut 29:45

Salaanni zikrii (yaadannoo fi faaruu) Rabbii of keessaa qaba. Salaata keessattis ta'i salaatan ala qalbi fi arrabaan Rabbiin yoo yaadate fi faarse, wantoota fakkatoo fi jibbamoo irraa ni eeggama. Salaata keessatti fi salaatan alatti zikrii fi du'aayi godhan hadiisa keessatti dhufe jira. Namni zikrii sanniin fayyadamu danda'a. Bal'innaan linkii kanarrraa argachuun ni danda'ama:

<http://sammubani.com/category/zikrii-fi-salaata/>

Garuu kanniin keessaa nama tawbatuuf du'aayi fi zikrii baay'ee barbaachiso ta'an sadii osoo ilaalle gaariidha.

Sayyidul istighfaar- Du'aayi hundarra caalu

Du'aayin armaan gadi du'aayi hunda caalu araarama ittiin kadhataniidha. Asitti bakka waan fudhatuuf linki kanarrraa ilaalun ni danda'ama. <http://sammubani.com/2017/08/23/naamusa-duaayi-2/#more-3487>

Nama du'aayin armaan olii itti ulfaate, du'aayi tana gochuu danda'a:

???????????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ?????? ??????
????? ?????????? ??? ?????????? ??? ?????????? ?????? ?????????? ?????? ?????? ?????? ?????? ??????
????????? ??”

Allaahumma innii zalamtu nafsi zulman kasiiran walaa yaghfiru zzunuuba illaa anta. Faghfirlii maghfiratan min indika warhamnii innaka ant-al-ghafuur rahiim.” Sahih al-Bukhari 834

Hiika jechoota: Allaahumma (Yaa Rabbii), innii (dhugumatti ani), zalamtu (miidhee jira), nafsi (lubbuu tiyya), zulman (miidhaa), kasiiran (baay'een), walaa (hin jiru), yaghfiru (kan araaramu), zunuuba (badiiwan), illaa (malee), anta (Si), faghfirlii (naaf araarami), maghfiratan (araarama), min indika(si bira), warhamni (rahmatas naaf godhi), innaka (dhugumatti ati), ghafuur (kan namaaf araaramu), rahiim (rahmata kan namaaf godhu).

Hiika himaa: Yaa Rabbii! lubbuu tiyya miidhaa baay'een miidhee jira. Badii kan araaramu Si malee hin jiru. Araarama Si bira ta'een naaf araarami. Rahmatas naaf godhi. Dhugumatti Ati Araaramaa, Rahmata godhaadha.

Itti xinxallaa arrabaan zikrii armaan gadii baay'isuu:

????????? ?????? ?????????????? ?????????? ?????????? ?????????? ??????????

Subhaanallah wa bihamdihi astaghfirullahi watuubu ileyh“

Faaruu Isaa waliin Rabbiin Qulqullaa'e; Rabbiin araarama kadha, gara Isaatti deebi'a.” Sahih Muslim 484

3-Sadaqaa kennu

Namni qabeenyi isaa hamma zakaa itti kennan yoo gahe zakaa kennu. Kana yoo dadhabe immoo hanga humni isaa danda'e sadaqaa kennuun badii hojjate irraa qulqullaa'u danda'a.

4-Sooma soomu

Ji'a Ramadaanaa erga soome booda sooma dabalata soomun, hojii badaa irraa of qulqulleessu danda'a. Sooma, sadaqaa fi salaata halkanii ilaachise, Nabiyiin (SAW) Mu'az bin Jabalin akkana jedhan: “**Balbaloota keeyrii (waan gaarii) sitti akeeku? Soomni gaachana, akkuma bishaan ibidda dhaamsu sadaqaanis badii dhaamsiti (haaqxi); salaata halkan qixxee namtichi salaatu.”** Sunan Ibn Majah 3973

5- Hajji fi Umraa- humna yoo qabaate, hajji fi umraa gochuun hojii gaggaarii gurguddaa badiin akka namaaf irraa darbamuu taasisaniidha.

Kanaa gaditti hojiiwan gaggaariin lakkawamanii hin dhuman. Haadha abbaaf tola oolu, beekumsa barbaadu, waan gaaritti ajajuu fi waan badaa irraa dhoowwu, fi kkf... Hojiiwan armaan olii kunniin qaaman qofa osoo hin ta'in qalbiinis kan wal-qabataniidha. Hojiin qaamaa niyyaa qalbii keessa jiru irratti hundaa'a. Kanaafu, namni hojii hojjatu keessatti niyyaa ofii qulqulleessuf tattaafachu qaba.

Guduunfaa

?Namni hanga fedhe badaa haa ta'uu, hojii fokkuu irraa yoo tawbatee fi hojii gaggaarii hojjate, sadarkaa kabajaa ol'aanu gahuu danda'a.

? Namni Kufrii, shirkii fi nifaaqa irraa tawbachuun sadarkaa iimaanatti seena.

? Badii gurguddaa, badii xixiqaa fi wantoota duubatti nama harkisan irraa akkuma tawbatuun sadarkaan isaa dabalaan adeema. Fakkii :**Badii fi hanqinna irraa tawbachuun sadarkaa xiqqarrraa gara sadarkaa ol'aanutti darbuu**

. <http://sammubani.com/wp-content/uploads/2019/03/Badii-fi-hanqinna-irraa-tawbachuun-sadarkaa-xiqqarrah-gara.jpg>

? Namni badii irraa erga tawbatee boodaakkuma hojji gaggaarii baay'isee hojjatuun badii irraa qulqullaa'aa adeema.

Kitaabban Wabii

*[Al-Akhlaaqu Islaamiyyat wa ususuhaa](#)– Jiildi 1 fuula 690-691 Abdurahman Habankah

Kitaabban Tafsiira

Date Created

March 13, 2019

Author

admin